

N:o 7.

Ank. till Riksd. Kansli den 27 April 1876, kl. 3 e. m.

*Betänkande, i fråga om vissa förändringar i gällande författningar
om beskattningen af hvitbetssockertillverkningen i riket.*

Efter det redan vid 1867 och 1868 årens riksmöten fråga förevarit om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket, blef vid 1869 års riksdag beslut fattadt derom, att nämnda tillverkning skulle åläggas särskild beskattning i förhållande till införseltullen å utländskt råsocker; men att undantag från denna bestämmelse medgäfvos sålunda,

att tillverkningen finge skattefritt bedrifvas till den 1 Juli 1873;

att från och med den 1 Juli 1873 till den 1 Juli 1876 tillverkningen endast ålades en skatt motsvarande en femtedel;

från och med den 1 Juli 1876 till den 1 Juli 1879 två femtedelar;

från och med den 1 Juli 1879 till den 1 Juli 1882 tre femtedelar;

samt från och med den 1 Juli 1882 till den 1 Juli 1885 fyra femtedelar;

allt af den vid dessa tider gällande tullsats å utländskt råsocker af mörkare färg än N:o 18 af den i verldshandeln gällande holländska standard.

Riksdagens beslut i omförmälda hänseenden blef, genom Kongl. kungörelsen den 15 Oktober 1869 angående beskattning af hvitbetssockertillverkningen inom riket, till allmän efterrättelse kungjort.

Vid 1873 års riksmöte aflät Kongl. Maj:t till Riksdagen nådig proposition med förslag till förordning om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket i öfverensstämmelse med ofvanberörda kungörelse af den 15 Oktober 1869; och sedan Riksdagen i omförmälda författnings-

förslag vidtagit vissa förändringar, blef nådig förordning i ämnet utfärdad den 30 Maj 1873.

Uti § 1 af denna förordning stadgades att, i öfverensstämmelse med Kongl. kungörelsen den 15 Oktober 1869, tillverkningsafgiften skulle från och med den 1 Juli 1873 till den 1 Juli 1876 utgöra en femtedel af gällande tullsats för utländskt råsocker af mörkare färg än N:o 18 af den i världshandeln antagna holländska standard.

Och — jemte det i 13 § öfverinseendet öfver hvitbetssockerbeskattningen uppdrogs åt chefen för den för kontroll å tillverkningsafgifter inrättade särskilda byrå — föreskrefs i 14 §, att närmaste kontrollen vid hvarje fabrik för tillverkning af hvitbetssocker skulle, under in-seende af en utaf Kongl. Maj:t tillförordnad öfverkontrollör, utöfvas af särskilda, vid fabriken anställda edsvurna uppsyningsmän, hvilka af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande utsåges.

Uti en vid innevarande riksmöte inom Andra Kammaren afgifven motion (N:o 73), som blifvit till Utskottet hänvisad, har Herr *Jonas Andersson* förmålt hurusom, i följd af beskattningen å hvitbetssockertillverkningen i vårt land, »fabriksanläggningar nödsakats att, nära nog i första början af deras tillkomst, nedlägga sin verksamhet, hvarigenom oberäkneliga förluster tillskyndats bolagens delegare, deribland många förlorat flera års, genom arbetsamhet och omtanka, vunna besparingar». »Blott tvenne fabriker af detta slag återstode nu i landet, hvilka med all sannolikhet äfven måste nedlägga sin rörelse och öfverlemna åt utlänningarne att i allo förse landet med den nödvändiga artikeln socker, om ej en förändring uti beskattning eller sockerprisen skulle uppkomma».

Motionären, hvilken förklarar sig anse som en pligt att söka medverka dertill, att sockertillverkningen inom landet kunde vinna framgång, förmenar att ett försök dertill skulle vara, »att tillsvidare bibehålla beskattningen å hvitbetssockertillverkningen vid det belopp, hvartill den för åren 1873—1876 blifvit bestämd, då möjligen en eller annan fabrik skulle åter komma till stånd, samt att Riksdagen först efter en noggrann undersökning, om och i hvad mån denna industri i framtiden kunde bära en högre afgift till staten, fattade sitt beslut».

I sammanhang härmed och enär, enligt motionärens åsigt, »den nu gällande kontrollen vore, med afseende på statens inkomst, alltför dyrbar och till en del kunde anses obehöflig, då hvitbetssockertillverkningen nu blott af bolag utöfvades, och dessa bolags böcker måste lemna tillräcklig upplysning rörande nettovigten af de dervid använda hvitbetor», håller motionären före, att, genom aflemnande af föreskrifna utdrag af böckerna, beskattningen kunde enklare bestämmas. Något underslef

dervid ansåge motionären så mycket mindre kunna ifrågakomma, som det ansvar lagen för dylik förseelse bestämmer, »torde deremot lemna en tillräcklig säkerhet»; hvarförutom — på sätt motionären vidare anför — en af staten utsedd revisor kunde, om så funnes behöfligt, deltaga uti revisionen af bolagets räkenskaper.

Motionären slutar sin framställning med att föreslå den förändring uti Riksdagens beslut angående beskattning af hvitbetssockertillverkningen, att denna beskattning jemväl från och med den 1 Juli 1876 och tills vidare skall motsvara en femtedel af den årligen gällande tullsatsen å utländskt råsocker af mörkare färg än N:o 18 af den i verldshandeln gällande holländska standard; och att kontrollen vid för hvitbetssockertillverkning anlagda fabriker, hvilka innehafvas af bolag, försedda med af Kongl. Maj:t fastställda bolagsordningar, skall i det af motionären antydda syfte ordnas.

Vidkommande nu till en början den första delen af motionärens förslag, eller att tillsvidare bibehålla tillverkningsafgiften vid dess nuvarande förhållande till tullsatsen å utländskt råsocker af ofvan omnämnda slag, anser sig Utskottet böra, i afseende å hvad motionären till stöd härfor andragit, anmärka följande.

Då vid 1869 års riksmöte beslut fattades om beskattning af hvitbetssockertillverkningen, afsågs dermed — på sätt vid ett föregående tillfälle af Utskottet erinrats — ej endast att skydda statsverket mot förlust i följd af den minskning i sockerinförsel, som en sockertillverkning inom landet skulle medföra, utan äfven att tillförsäkra hvitbetssockerindustrien trygghet mot ovissa och våldsamma beskattningsåtgärder; och man sökte härvid fästa tillbörligt afseende å nämnda industris skatteförmåga genom föreskriften om beskattningens successiva påläggande.

Att de förhoppningar, som möjligen en och annan gjort sig om utvecklingen af ifrågavarande industri, ej blifvit fullt förverkligade, är visserligen en sanning, men att, på sätt motionären förmenar, det varit beskattningen som — oaktadt dess hittillsvarande ringa belöpp — förorsakat nedläggandet af åtskilliga hvitbetssockerfabriker, vågar Utskottet betvifla.

Motionärens jemväl uttryckta åsigt, att de hvitbetssockerfabriker, som ännu återstode här i landet, »med all sannolikhet äfven måste nedlägga sin rörelse», om ej en förändring uti beskattning eller sockerprisen skulle uppkomma, synes ej heller vinna bekräftelse, då, efter hvad känt är, den i Landskrona anlagda fabrik, som mot slutet af för-

lidet är nedbrann, kommer att åter uppbyggas. Och från delegarne i nämnda fabrik har icke, Utskottet veterligen, försports någon önskan att för möjliggörande af fabrikationens återupptagande någon ändring i Riksdagens år 1869 fattade beslut angående ifrågavarande beskattning skulle vidtagas.

Att, såsom motionären vidare förmenar, en eller annan fabrik möjligen skulle åter komma till stånd, i händelse tillverkningsavgifternas nuvarande belopp tills vidare förblefve oförändradt, kan Utskottet ej annat än betvifla. Tvärtom skulle, enligt Utskottets öfvertygelse, det ofördelaktigt inverka på ifrågavarande industri, om det redan antagna beskattningssystemet utan fullgiltiga anledningar ändrades och lagstiftaren derigenom visade sig vacklande emellan olika grundsatser.

Utskottet kan fördenskull ej tillstyrka någon ändring i Riksdagens uti ifrågavarande hänseende förut fattade beslut.

Hvad härnäst angår den af motionären för vissa fall föreslagna förändring i nuvarande kontrollen, så måste det visserligen erkännas, att denna kontroll, i förhållande till statens inkomst af ifrågavarande beskattning, medför betydlig kostnad. Emellertid blir ju, om och i den mån, i öfverensstämmelse med beslutet vid 1869 års riksmöte, skatten höjes, kontrollen naturligtvis relativt billigare.

Att, såsom motionären ifrågasatt, i de af honom uppgifna fall ersätta nuvarande kontroll med en indirekt genom utdrag af fabriksböcker och genom revisorer, synes Utskottet ej välbetänkt. Utskottet tillåter sig att härvid erinra om huruledes vid 1873 års riksmöte jemte ofvanberörda Kongl. proposition till behandling förekom en motion, deri, bland annat, jemväl yrkades, att någon annan kontroll vid hvitbetssockertillverkningen ej borde ega rum, än genom särskilda fabriksböcker, förda på lagbestämdt sätt och tillgängliga vid anfordran. Dåvarande Bevillnings-Utskott ansåg sådan kontroll ej medföra erforderlig säkerhet för statens rätt till utbekommande af den stadgade skatten; och det i i nämnda hänseende väckta förslaget lyckades ej heller tillvinna sig Riksdagens bifall.

Förutom berörda af Bevillnings-Utskottet vid 1873 års riksmöte återopade omständighet, torde emot Herr Jonas Anderssons förevarande förslag kunna med fog anmärkas det olämpliga uti att för olika fall stadga olika föreskrifter i afseende å kontrollen öfver ifrågavarande beskattning.

På grund af hvad Utskottet sålunda anför, hemställer Utskottet:

1:o.

a) att Herr Jonas Anderssons förslag derom, att beskattningen af hvitbetssockertillverkningen jemväl från och med den 1 Juli innevarande år och tills vidare skall bibehållas vid dess nuvarande förhållande till tullsatsen å utländskt råsocker af ofvan angifna slag, icke måtte vinna Riksdagens bifall; samt

b) att hvad samma motionär föreslagit om förändring, i vissa fall, af nuvarande kontroll öfver hvitbetssockertillverkningen, icke heller måtte bifallas.

Enligt hvad redan är anfördt, innehåller Kongl. kungörelsen den 15 Oktober 1869, i öfverensstämmelse med Riksdagens samma år fattade beslut, bland annat, att skatten å hvitbetssockertillverkningen skall från och med den 1 Juli innevarande år till den 1 Juli 1879 motsvara två femtedelar af tullsatsen å utländskt råsocker af mörkare färg än N:o 18 af den i världshandeln gällande holländska standard.

Häraf föranledes en ändring uti slutet af § 1 i Kongl. förordningen den 30 Maj 1873 om beskattning af hvitbetssockertillverkningen i riket.

Nämnda § lyder i sin helhet sålunda:

»För all tillverkning af hvitbetssocker, som från och med den 1 nästkommande Juli inom riket sker, erlägges tillverkningsavgift i förhållande till det utbyte i råsocker, som de för tillverkningen använda hvitbetor enligt den i § 2 bestämda grund antagas hafva lemnat; och skall, i öfverensstämmelse med vår nådiga kungörelse den 15 Oktober 1869, denna avgift till den 1 Juli 1876 utgöra en femtedel af gällande tullsats för utländskt råsocker af mörkare färg än N:o 18 af den i världshandeln antagna Holländska standard.»

Under förutsättning att Riksdagen godkänner hvad Utskottet uti 1:sta punkten mom. a af detta betänkande föreslagit, får Utskottet hemställa,

2:o.

att ifrågavarande 1:sta § måtte erhålla följande förändrade lydelse:

»För all tillverkning af hvitbetssocker, som från och med den 1 nästkommande Juli inom riket sker, erlägges tillverkningsavgift i förhållande till det utbyte i råsocker, som de för tillverkningen använda

hvitbetor enligt den i § 2 bestämda grund antagas hafva lemnat; och skall, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse den 15 Oktober 1869, denna afgift till den 1 Juli 1879 utgöra två femtedelar af gällande tullsats för utländskt råsocker af mörkare färg än N:o 18 af den i världshandeln antagna holländska standard.»

I sammanhang härmed tillåter sig Utskottet erinra om en mindre redaktionsförändring, som, i händelse ny förordning utfärdas, torde böra vidtagas uti 5 § 1 mom. af ofvanberörda Kongl. förordningen den 30 Maj 1873.

Början af detta mom. har följande lydelse:

»Minst en månad, innan fabrik för tillverkning af hvitbetssocker »första gången efter den 1 Juli innevarande år sättes i verksamhet, skall »fabrikanten till vår befallningshafvande i det län, der fabriken är belägen, inlemna skriftlig anmälan, innehållande noggranna uppgifter beträffande:

»a) — — — — —

Härefter angifves uti mom. i hvilka hänseenden uppgifter skola meddelas.

Om nu ny förordning kommer att utfärdas, böra, såsom lätteligen inses, ofvan kursiverade orden »efter den 1 Juli innevarande år» ur ifrågavarande mom. utgå.

I följd häraf hemställer Utskottet, under nyss anförda förutsättning,

3:o.

att början af mom. 1 uti berörda 5:te § må, med uteslutande af orden »efter den 1 Juli innevarande år», erhålla följande lydelse:

»Minst en månad, innan fabrik för tillverkning af »hvitbetssocker första gången sättes i verksamhet, skall »fabrikanten till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i det »län, der fabriken är belägen, inlemna skriftlig anmälan, »innehållande noggranna uppgifter beträffande:

»a) — — — — —

Stockholm den 27 April 1876.

På Utskottets vägnar:

A. H. FOCK.